

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 8/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter och av 5 § i lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 10 december 2013 regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter och av 5 § i lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (RP 204/2013 rd) till finansutskottet för beredning.

Motion/Motioner

I samband med denna proposition har finansutskottet behandlat följande motion:

— AM 52/2013 rd — Raimo Piirainen / sd: Inrättande av ett skatteskuldsregister (rem. 12.02.2014)

Ställningstagande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande (GrUU 4/2014 rd) om ärendet. Utlåtandet återges efter betänkandet.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Jukka Vanhanen, finansministeriet
- regeringsråd Johanna Lähde, arbets- och näringsministeriet
- ledande expert Helena Hynynen och överinspektör Netta Voutilainen, Skatteförvaltningen
- inspektör Noora Haapa-alho, Regionförvaltningsverket i Södra Finland/Ansvarsområdet för arbetarskyddsuppgifter
- direktör Terhi Järvikare, Centralhandelskammaren
- chef för juridiska ärenden Vesa Korpela, Skattebetalarnas Centralförbund r.f.
- jurist Minna Tanska, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- skatteexpert, juris kandidat Virpi Pasanen, Finlands Näringsliv rf
- direktör Timo Sipilä, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter (MTK)
- partner, Indirect Tax Services Juha Laitinen, Föreningen CGR
- ordförande Leena Romppainen, Suomen Veroasiantuntijat ry
- arbetsmarknadschef Tapio Kari, Byggnadsindustrin RT rf

- skatteexpert Laura Kurki, Företagarna i Finland rf
- ordförande Harri Jyrkiäinen, Suomen Pienyritysjärjestö ry
- chef för juridiska ärenden Juuso Jokela, Suomen Asiakastieto Oy
- verkställande direktör Lars Albäck, Suomen Tilaaajavastuu Oy.
- social- och hälsovårdsministeriet
- dataombudsmannens byrå
- Tullen
- Akava ry
- Finansbranschens Centralförbund
- Finlands Kommunförbund
- Ekonomistyrningsförbundet i Finland rf.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av
— inrikesministeriet

PROPOSITIONEN OCH MOTIONERNA

Regeringens proposition

I propositionen föreslås ändringar i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter samt lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (beställaransvarslagen).

Det föreslås att lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter ändras så att var och en ska ha rätt att ur det skatteskuldsregister som Skatteförvaltningen får i registret lagrade uppgifter om skatteskulder i andra företag som är registrerade i företags- och organisationsdatasystemet än fysiska personer och dödsbon. Av registret ska framgå uppgifter om ett företag har sådana förfallna och obetalda skatter som Skatteförvaltningen tar ut och beträffande vilka Skatteförvaltningen inte har vidtagit några betalningsarrangemang till ett belopp av minst 5 000 euro.

I skatteskuldsregistret antecknas dessutom uppgift om huruvida företaget har försummat att deklarerat mervärdesskatt eller förskottsinnehållning och arbetsgivares socialskyddsavgift.

Offentliga uppgifter som finns i skatteskuldsregistret om det företag som den som söker information specificerat lämnas via företags- och organisationsdatasystemets elektroniska nätjänst.

För att en registeranteckning ska göras förutsätts att företaget har påmint om att försummelsen kommer att föras in i skatteskuldsregistret på skattekontoutdraget eller med posten minst två

veckor före registeranteckningen. En skatteskuld som gäller skatt som avses i skattekontolagen ska inte heller föras in i registret innan den har avförts från skattekontot för indrivningsåtgärder. En uppgift om skatteskuld och försummelse av deklarationsskyldigheten ska föras in i registret den sista dagen i den månad under vilken villkoren för införande i registret har uppfyllts.

En uppgift om en skatteskuld ska avföras ur registret omedelbart efter att uppgift om att skatteskulden betalats har registrerats på Skatteförvaltningens konto eller betalningsarrangemang har vidtagits.

Dessutom föreslås att lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter ändras så att Skatteförvaltningen trots bestämmelserna om sekretess kan lämna en beställare som avses i beställaransvarslagen uppgifter som finns i skatteskuldsregistret om sådana fysiska personer och dödsbon som är antecknade i handelsregistret eller registret över mervärdesskattskyldiga. Informationssökning ska förutsätta tillförlitlig identifiering av den som söker information. Motsvarande uppgifter ska kunna ges till en upphandlingsenhet som avses i lagen om offentlig upphandling om en anbudssökande eller en anbudsgivare för utredning av en grund för uteslutning ur anbudsförfarandet.

Uppgifter i skatteskuldsregistret ska i nämnda situationer där beställaransvarslagen och upp-

handlingslagen tillämpas även kunna lämnas med hjälp av en teknisk anslutning.

Det föreslås att beställaransvarslagen ändras så att beställaren i huvudsak kan fullgöra den utredningsskyldighet gällande en avtalsparts skatteskuldssituation som lagen förutsätter genom att få uppgifter om dennes skatteskuld hos Skatteförvaltningen i enlighet med de bestämmelser som föreslås i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter.

Det föreslås dessutom att lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter ändras så att Skatteförvaltningen trots bestämmelserna om sekretess får lämna arbetarskyddsmyndigheterna uppgifter om skattenummer för specificerade arbetstagare i byggbran-

schan för tillsynen över att arbetarskyddslagen iakttas.

Lagarna avses träda i kraft vid en tidpunkt under 2014 som bestäms genom förordning av statsrådet. Den ändring av lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter som gäller utlämnande av skattenummer avses dock träda så snart som möjligt.

Åtgärdsmotionerna

AM 52/2013 rd. I åtgärdsmotionen föreslås det att regeringen vidtar åtgärder för att säkerställa att Skatteförvaltningen har tillräckliga resurser för betalningsprogram för företagens skatteskulder och att ett företag ska ha en skatteskuld på minst 10 000 euro och sakna betalningsprogram innan en anteckning görs i skatteskuldsregistret.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Utskottet godkänner lagförslagen i propositionen, men med ändringar.

Syftet med propositionen är att inrätta ett register över skatteskulder som ska föras av Skatteförvaltningen. Det ska gå att snabbt och avgiftsfritt få tillförlitliga uppgifter om företagens skatteskulder ur registret. Registret ska omfatta de skatter som Skatteförvaltningen tar ut och det ska framgå om ett företag har sådana förfallna och obetalda skatter och avgifter som inte omfattas av betalningsarrangemang till ett belopp av minst 5 000 euro. Det exakta skuldebeloppet ska däremot inte framgå.

Det ska också anges om ett företag har underlåtit att lämna in anmälan om mervärdesskatt, förskottsinnehållning eller arbetsgivares socialskyddsavgift. Sådana uppgifter ska föras in i registret även om företaget inte har några egentliga skatteskulder. Utskottet granskar i det följande propositionen närmast i den utsträckning den gäller skatteskulder.

Ibruktagandet av registret kommer framförallt att betjäna de beställare enligt beställaransvarslagen¹ som är skyldiga att reda ut sina av-

talsparters ställning i beskattningshänseende innan ett avtal ingås. Eftersom uppgifter om skatteskulder numera i allmänhet är sekretessbelagda, kan intyg över betalade skatter, skatteskulder eller betalningsplaner lämnas ut endast till den skattskyldige eller någon annan som har rätt att få dem. Beställaren ska alltså begära att få uppgifterna av den skattskyldige, som i sin tur ger ut dem till beställaren. Det är därmed administrativt krävande både för avtalsparterna och Skatteförvaltningen att få uppgifterna. Avsikten är att propositionen ska underlätta situationen i bl.a. detta avseende.

Propositionen gör det också lättare för de upphandlingsenheter som avses i upphandlingslagen² att få uppgifter. Upphandlingsenheterna kan i fortsättningen kontrollera uppgifterna om skatteskulder direkt i registret i stället för att som nu enbart begära en redogörelse i samband med anbudsförfrågan. Uppgifter om skatteskul-

¹ Lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (1233/2006).

² Lagen om offentlig upphandling (348/2007)

der är emellertid nödvändiga i samband med offentlig upphandling för att grunderna för uteslutning ska kunna kontrolleras. Det yttersta syftet är att i beställaransvarslagens anda bekämpa fenomenen inom den svarta ekonomin och minska de konkurrensnackdelar de orsakar skötsamma företag.

Beställare som avses i beställaransvarslagen och upphandlingsenheter som avses i upphandlingslagen ska ha rätt att få de uppgifter som finns i skatteskuldsregistret om vilket företag som helst. Detta gäller också fysiska personer och dödsbon som finns i handelsregistret eller registret över mervärdesskattskyldiga, alltså när de uppfyller kriterierna för bedrivande av näringsverksamhet. Uppgifter om skatteskulder som gäller fysiska personer och dödsbon som inte bedriver näringsverksamhet kommer att vara sekretessbelagda även i fortsättningen.

Utöver de användningsändamål som nämns ovan utökar propositionen också den allmänna offentligheten i fråga om skatteskuldsuppgifter, eftersom vem som helst i fortsättningen kan kontrollera skatteskulder för alla företag som inte är fysiska personer eller dödsbon. Informationen kan sökas på nätet via företags- och organisationsdatasystemet (nedan FODS), på samma sätt som andra basfakta om företagen. Syftet är att underlätta bekämpandet av svart ekonomi när det gäller avtal mellan företag som faller utanför tillämpningen av beställaransvarslagen och upphandlingslagen.

Propositionen påverkar gällande praxis också i fråga om uppgifternas omfattning och aktualitet. Skatteskuldsregistret kommer nämligen att gälla all skatt som Skatteförvaltningen tar ut, eftersom det för närvarande endast är uppgifter om uteblivna betalningar av mervärdesskatt, förskottsinnehållning eller arbetsgivares socialskyddsavgift som får föras in på protestlistan. I fortsättningen kommer anmärkningar i registret också att strykas så snart skulden understiger 5 000 euro eller betalningsarrangemang har vidtagits. Företagen kommer därmed att kunna påverka situationen genom sina egna handlingar, i motsats till nuläget där en uppgift om betal-

ningsanmärkning i kreditregistret kan stå kvar i upp till tre år, trots att skulden är betald.

Möjligheten att vidta specialindrivning enligt nuvarande modell kommer att kvarstå, men registret över skatteskulder kommer självklart att minska behovet av sådana åtgärder. En anteckning i kreditregistret kräver dessutom också i fortsättningen ett uttryckligt meddelande om anmärkning från Skattestyrelsens sida i samband med betalningsuppmanningen. Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet kan därför inte på eget bevåg gå ut med några uppgifter som inte redan är offentligt tillgängliga i skatteskuldsregistret.

Grundlagsutskottets utlåtande

Grundlagsutskotten har granskat ändringarna i bestämmelserna i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter med avseende på 12 § 2 mom. och 10 § 1 mom. i grundlagen. De synpunkter som gäller handlingars offentlighet och skyddet för privatlivet och personuppgifter har därmed beaktats.

Utskottet har bl.a. konstaterat att det att skatteskuldsregistrets uppgifter om företagens skatteskulder blir offentliga är en principlösning som ligger i linje med offentlighetsprincipen i grundlagens 12 § 2 mom. och att grundlagsbestämmelserna om privatlivet och skyddet för personuppgifter bygger på antagandet att juridiska personer inte hör till bestämmelsens räckvidd. Samtidigt måste grundlagsbestämmelsen tolkas med beaktande av både Europadomstolens och Europeiska unionens domstols rättspraxis och utskottet har kommit till den slutsatsen att den föreslagna bestämmelsen om att företagens skatteskulder blir offentliga inte är problematisk med avseende på 10 § 1 mom. i grundlagen.

Förslaget ansågs inte heller utgöra något problem med avseende på grundlagsbestämmelserna om sekretess för och utlämnande av uppgifter om enskilda personer. När det gäller grunderna för sekretess har det bl.a. konstaterats att främjande av en annan grundläggande fri- och rättighet är ett sådant tvingande skäl som ger möjlighet att separat i lag begränsa handlingars offent-

lighet med stöd av 12 § 2 mom. i grundlagen. Utskottet hänvisar också till de grunder för att handlingar som beskriver en persons ekonomiska ställning är sekretessbelagda som anfördes i fråga om offentlighetslagen³.

När det gäller om uppgifter ska få lämnas ut eller inte har utskottet lagt vikt vid bl.a. att uppgifter om enskilda näringsidkare och dödsbon ska kunna lämnas ut bara under begränsade förutsättningar för att de som begär uppgifterna ska kunna fullgöra sina lagstadgade och i lag noga avgränsade skyldigheter. I detta avseende uppfyller bestämmelserna de krav på acceptabilitet, exakthet, noga avgränsning och proportionalitet som gäller för inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna, anser utskottet. Det har också betydelse att användningen av sekretessbelagda personuppgifter och röjande av uppgifter i strid med registrets syfte är straffbara handlingar.

Propositionen uppfyller därmed innehållsligt grundlagens krav.

Grundlagsutskottet har emellertid en invändning mot lagstiftningsordningen i lagförslagen. Det är här fråga om ikraftträdandebestämmelsen. Enligt regeringens proposition ska lagändringarna träda i kraft vid en tidpunkt som fastställs genom förordning av statsrådet. Orsaken är de informationstekniska ändringar som förslaget kräver och som det inte finns någon fastställd tidtabell för. Enligt 79 § 3 mom. i grundlagen ska tidpunkten för en lags ikraftträdande framgå av själva lagen. Om man gör undantag från denna bestämmelse krävs det emellertid särskilda skäl, och det räcker inte med enbart administrativa omständigheter. För att lagförslagen ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning måste utskottets konstitutionella anmärkningar beaktas på ett riktigt sätt.

Utskottet har utöver de omständigheter som direkt gäller lagförslagens innehåll också rent allmänt behandlat offentlighetsprincipen i allmänhet, liksom skatteoffentlighetslagens struktur. Den senare är problematisk, och utskottet

har rekommenderat en samlad utredning av lagens struktur med avseende på grundlagens offentlighetsprincip. Samtidigt borde också möjligheterna att utvidga beskattningsuppgifternas offentlighet granskas.

Finansutskottets allmänna ställningstagande

Propositionen baserar sig på regeringsprogrammet, där man enades om att Skatteförvaltningen ska föra ett register för att underlätta utredningar i enlighet med skyldigheterna i beställaransvarslagen. Behovet av att göra det lättare att få tillgång till de myndighetsuppgifter som avses i den lagen har förts fram också i regeringens åtgärdsprogram för minskande av ekonomisk brottslighet och grå ekonomi 2012—2015. Ibruktage av ett offentligt register för skatteskulder ingår dessutom i de ytterligare åtgärder som regeringen fattade beslut om i ramförhandlingarna våren 2013, och ministerarbetsgruppen för hantering av den grå ekonomin har också dragit upp riktlinjer i frågan. En proposition i ärendet har därför ansetts vara nödvändig vid flera tillfällen, och åtnjuter också ett starkt politiskt stöd. Utgångspunkten är därmed att propositionen är motiverad, anser utskottet.

Propositionen fyller också rätt väl de behov som uppställts för skatteskuldsregistret med avseende på bekämpningen av svart ekonomi, alltså att de beställare som avses i beställaransvarslagen och de upphandlingsenheter som avses i upphandlingslagen ska få tillgång till tillförlitliga uppgifter lättare och snabbare, vilket också konstaterats ovan. Uppgifterna i registret är dessutom till nytta för andra företagare, bl.a. vid valet av avtalsparter. Det bedöms också att reformen stärker konkurrenskraften för skötsamma företag och rent allmänt stimulerar företagen till att sköta sina åtaganden. Skatteskuldsregistret kan också ha en förebyggande effekt med tanke på den svarta sektorn.

Utskottet anser de anförda synpunkterna vara viktiga också i praktiken. Detta understöds bl.a. av de sakkunnigutfrågningar som gjordes i samband med arbets- och näringsministeriets utredning om effekterna av förslagen till revidering av beställaransvarslagen⁴ enligt vilka beställa-

³ Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999)

ransvarslagens betydelse vid bekämpningen av svart ekonomi bedömdes vara rätt så stor. De sakkunniga ansåg också att den administrativa bördan i anslutning till beställaransvarslagen skulle minska betydligt om de behövliga uppgifterna blir tillgängliga via FODS. Att det går smidigt att få aktuella uppgifter är till nytta också vid beslut om offentlig upphandling. Kommunförbundet har bl.a. konstaterat att stat och kommun i egenskap av skattetagare har ett särskilt intresse av att bekämpa svart ekonomi och försäkra sig om att de företag som blir avtalsparter uppfyller sina offentliga åtaganden. Utskottet är av samma åsikt.

I motiveringen till propositionen uppmärksammas också det ansvar som sammanhänger med offentliggörandet av uppgifterna. Om uppgifter om skatteskulder förs in i registret på alltför lösa grunder, kan konsekvenserna för företaget var orimligt stora. I värsta fall kan företagets verksamhetsförutsättningar gå förlorade på grund av att registeranteckningen gör att avtalsparter eller kunder misstror företaget. Lagändringen motverkar då också sitt syfte att öka skatteinkomsterna.

Man har i och för sig försökt beakta också dessa synpunkter i propositionen. En anteckning i registret kräver utöver de sedvanliga betalningspåminnelserna också alltid separat information om att fordringarna kommer att drivas in och skulden föras in i skatteskuldsregistret. När det till detta fogas att parten har två veckor på sig att reagera på informationen kommer en anteckning i registret i praktiken att göras först 1,5–3,5 månader efter skattens ursprungliga förfallodag. En sådan fördröjning ger företagen tid att agera och Skatteförvaltningen möjlighet att betjäna företagen i bl.a. frågor som gäller betalningsarrangemang. Betalningsarrangemang ska stå till företagets disposition relativt fritt, t.ex. när det gäller tillfälliga betalningssvårigheter.

Trots det anser utskottet att propositionen innebär ett hot mot företagets rättssäkerhet. Det

är i synnerhet två omständigheter som väcker farhågor. Den ena är den föreslagna gränsen på 5 000 euro, vilket i praktiken är en ganska låg summa i företagsvärlden. Den andra är att besvärsmyndighetens beslut om att verkställigheten ska avbrytas inte ska utgöra något hinder för att föra in skulduppgifter i registret. Det enda som har någon betydelse är om några betalningsarrangemang har vidtagits. Det är i sådana fall Skatteförvaltningen som ska fatta beslut i frågan, samtidigt som samma myndighet i praktiken kan vara den skattskyldiges motpart i en rättsprocess. Utskottet betraktar en sådan uppställning som tvivelaktig rent principiellt.

Dessa omständigheter har väckt debatt också i samband med sakkunnigutfrågningarna. I det följande tar utskottet därför i korthet upp dessa frågor separat. Samtidigt motiverar utskottet sitt förslag att höja den undre gränsen för skatteskulder märkbart, till 10 000 euro, och att till bestämmelsen om villkor för anteckning i registret foga att en besvärsmyndighet inte ska ha utfärdat ett förordande om att avbryta verkställigheten.

Utskottet föreslår dessutom att ikraftträdandebestämmelsen i lagförslagen 1 och 2 ändras på det sätt som grundlagsutskottet har förutsatt i sitt utlåtande. Den närmare tidpunkten för lagarnas ikraftträdande kan fattas i samband med att de stadfästs, och man kan då också beakta den tid ändringen av informationssystemet kommer att ta.

Utskottet kommer däremot inte att behandla behovet av en allmän översyn av beskattningsuppgiftslagen. Frågan är komplicerad och kräver en noggrann bedömning av samtliga aspekter. Det måste också beaktas i vilken utsträckning en ändring av lagens struktur i praktiken skulle ändra beskattningsuppgifternas offentlighet jämfört med nuläget.

Hinder för anteckning i skatteskuldsregistret

Undre gräns för registeranteckning. Den undre gräns på 5 000 euro som föreslagits har vid utskottets utfrågning av sakkunniga i utskottet å ena sidan ansetts vara för hög och å andra sidan för låg. Det första hindret för anteckning i regist-

⁴ Selvitys tilaajavastuulain uudistamiseksi tehtyjen ehdotusten vaikutuksista, Slutrapport, ANM:s rapporter, 1/2014.

ret ansluter sig till lagens tillsynssyfte, den andra till företagets rättssäkerhet, t.ex. när ändring har sökts i ett beslut. Finansministeriet har för sin del anfört att förslaget är en noggrant avvägd kompromiss.

De omständigheter som ansluter sig till tillsynen verkar tala för en lågt satt undre gräns. Man kan jämföra med gällande förfarande, där beställaren genom ett intyg över skatteskulderna får information om samtliga skatterester oberoende av skuldens storlek. Det är trots det ett erkänt faktum att ett lågt gränsvärde ökar antalet registeranteckningar väsentligt från det nu uppskattade antalet på cirka 30 000 fall. Samtidigt skulle behovet av betalningsarrangemang och kostnaderna för dem öka för både företagen och Skattestyrelsen. Tillsynen skulle emellertid inte förbättras mer än i försumbar utsträckning.

Av dessa orsaker anser utskottet att gränsvärdet i varje fall inte bör sänkas. Det är emellertid inte meningen att lagändringen ska signalera att skatterester som underskrider gränsvärdet är godtagbara i sig. Den allmänna utgångspunkten är att skatterna ska betalas på förfallodagen oavsett om ändring har sökts eller inte.

Förslaget leder hur som helst till att uppgifter om företagens skatteskulder oftare än hittills kommer till allmänhetens kännedom också vid oavsiktliga betalningsförsummelser. Om villkoren för registrering är uppfyllda kommer en registeranteckning att göras automatiskt i motsats till nuvarande praxis. Dessutom kan informationen råka passera obemärkt i t.ex. skattekontoutdraget, trots att Skatteförvaltningen påminner företagen om förfallna skatteskulder och en eventuell kommande registeranteckning. På motsvarande sätt kräver begäran om betalningsarrangemang i allmänhet att företagen själva tar initiativet till dem, även om Skatteförvaltningen tillämpar relativt flexibla förfaranden och behandlar dem också per telefon eller på annat sätt. I vissa situationer kan även ett sådant arrangemang bli övermäktigt för en företagare som i övrigt sköter sig prickfritt. Konsekvenserna kan bli orimligt stora i förhållande till försummelsen.

Utskottet har betonat företagens allmänna rättssäkerhetssynpunkter i sin bedömning och fö-

reslår därför att gränsen för skatteskulden ska höjas till 10 000 euro. Detta kräver att 20 b § 1 mom. 2 punkten i lagförslag 1 ändras på det sätt som anförs i detaljmotiveringen.

Utskottet konstaterar för tydlighets skull också i detta sammanhang att en skatteskuld som förfallit till betalning fortfarande kan bli föremål för specialindrivning. Skattestyrelsen är också skyldig att aktivt driva in alla skatterester. Den gräns som föreslås ovan utgör därför inte som sådan något skydd mot annat än anteckning i skatteskuldsregistret.

Förordnande om att verkställigheten ska avbrytas. Ovan berördes redan det principiella problem som sammanhänger med betalningsarrangemang som vidtas på grund av sökande av ändring. Ett betalningsarrangemang är en specialindrivningsåtgärd när det gäller skattebetalningsförmågan och som Skatteförvaltningen är behörig att vidta. Vid sökande av ändring är det fråga om huruvida ett beskattningsbeslut är riktigt. I det fallet är det besvärsmyndigheten som i samband med behandlingen också kan utfärda ett förordnande om att verkställigheten av beslutet ska avbrytas.

Det framgår av propositionen att avsikten ursprungligen var att förordnande om avbrott skulle vara en omständighet som förhindrar anteckning i skatteskuldsregistret. På grund av rättsväsendets praktiska synpunkter på saken avstod man emellertid från att ta med det kriteriet. Det visade sig nämligen att avbrott i utsökningen nästan alltid förordnas på begäran, om inte besvaren är uppenbart obefogade. Ett förbud mot utsökning kan alltså förordnas oberoende av vilka möjligheter det finns för att enskilda besvär godkänns. Om denna möjlighet missbrukas kan det öka såväl mängden besvär som mängden förbud mot verkställighet av utsökning av enbart den orsaken att företagen inte vill få en anteckning i skatteskuldsregistret.

Utskottet anser inte att dessa motiveringar är tillräckliga i sak, även om de är fullt förståeliga. Hänsyn bör i synnerhet tas till situationer där ett företag står inför en omfattande skattedebitering och besvaren är anhängiggjorda. I sådana situa-

tioner är det inte juridiskt godtagbart att en anteckning om skatteskuld är beroende av Skatteförvaltningen och dess beslut om betalningsarrangemang. Det är här fråga om en principfråga så som ovan har konstaterats.

Utskottet föreslår av dessa orsaker att uppgiften om skatteskuld inte heller ska föras in i registret om besvärsmyndigheten har förordnat om avbrott i verkställigheten av betalningen. Också denna ändring gäller 20 b § 1 mom. 2 punkten i lag 1 på det sätt som konstaterats i detaljmotiveringen. Ändringen kräver dessutom en precisering av 20 c § 1 mom., där det föreskrivs om avförande av uppgifter ur skatteskuldsregistret.

Behovet av uppgifter i skatteskuldsregistret

Mervärdet av lagrevideringen i tillsynshänseende består i att det blir allmänt känt att det finns ett skatteskuldsregister och hur det används. Utskottet understryker därför behovet av öppen och aktiv information om registret redan innan lagändringarna träder i kraft.

Det är också väsentligt att de företag som har skatteskulder när lagen träder i kraft är informerade. Det är nämligen meningen att också skatteskulder som uppkommit innan lagen träder i kraft ska föras in i registret.

Av dessa skäl förordar utskottet att det i ikraftträdandebestämmelserna ingår ett mandat för detta för Skattestyrelsen. Myndigheten kan då vidta åtgärder för att verkställa lagen redan innan den träder i kraft. Mandatet bör användas för såväl allmän information som för påminnelser till enskilda företag om utestående skatteskulder. Företagens uppgift blir då att se till att skatteskulderna blir betalda eller vid behov undvika en registeranteckning med hjälp av betalningsarrangemang.

Åtgärdsmotion

Utskottet föreslår att åtgärdsmotionen förkastas.

Detaljmotivering

Lagförslag 1.

20 b § 1 mom. 2 punkten. Paragrafen gäller dainnehållet i skatteskuldsregistret och införandet av uppgifter i registret.

Utskottet föreslår att den undre gränsen för införande av en uppgift om skatteskuld ska höjas från 5 000 euro till 10 000 euro. Bestämmelsen ska dessutom kompletteras så att utsökningsmyndighetens förordnande om avbrott ska förhindra anteckning om skatteskuld i registret. Förordnandet ska däremot inte utgöra något hinder för anteckning i registret på grund av deklara-tionsförsummelse eller något annat slag av skatteskulder.

20 c § 1 mom. Paragrafen gäller avförande av uppgifter i skatteskuldsregistret. Sådana uppgifter ska avföras ur registret utan dröjsmål när kriterierna för detta är uppfyllda.

Det är meningen att förfarandet för skattebetaltning till alla delar ska fungera automatiskt. Det kräver att Skatteförvaltningen får informationen om betalningen elektroniskt. För att detta inte ska leda till onödiga oklarheter, föreslår utskottet att ordet "elektroniskt" införs i bestämmelsen. Uppgiften om skatteskuld avförs därmed ur registret utan dröjsmål bl.a. efter det att en skatteskuld har reglerats så att det resterande beloppet understiger gränsvärdet och informationen om detta elektroniskt har nått Skattestyrelsen.

Utskottet föreslår dessutom att en anteckning om skatteskuld ska avföras utan dröjsmål också då Skattestyrelsen har fått kännedom om besvärsmyndighetens förordnande om avbrott. Preciseringsen är nödvändig på grund av den ändring utskottet föreslagit i 20 b § 1 mom.

Ikraftträdandebestämmelsen. Utskottet föreslår på grund av de konstitutionella anmärkning-ar som framförts av grundlagsutskottet att tidpunkten för lagens ikraftträdande ska framgå av själva lagen i stället för att utfärdas genom förordning av statsrådet.

Lagförslag 2.

Ikraftträdandebestämmelsen. På motsvarande sätt som ovan föreslår utskottet att tidpunkten för lagens ikraftträdande ska framgå av själva lagen.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslagen enligt propositionen men 20 b §, 20 c § och ikraftträdandebestämmelsen i lagförslag 1 samt ikraftträdandebestämmelsen i lagförslag 2 med följande ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

förkastar åtgärdsmotion AM 52/2013 rd.

Utskottets ändringsförslag**1.****20 b §**

Skatteskuldsregistrets datainnehåll och antecknande av uppgifter i registret

I skatteskuldsregistret antecknas följande uppgifter:

(1 punkten som i RP)

2) som uppgift om skatteskuld uppgift om huruvida företaget har sådana förfallna och obetalda skatter och avgifter som Skatteförvaltningen tar ut till ett belopp av minst 10 000 euro och beträffande vilka Skatteförvaltningen inte har vidtagit betalningsarrangemang eller en besvärsmyndighet inte har förordnat att verkställigheten ska avbrytas.

(3 punkten som i RP)

(2—5 mom. som i RP)

20 c §

Avförande av uppgifter i skatteskuldsregistret

En uppgift om en skatteskuld ska avföras ur skatteskuldsregistret utan dröjsmål när skatteskulden på grund av betalning eller betalningsarrangemang understiger det belopp som anges i 20 b § 1 mom. 2 punkten och uppgift om betalningen *elektroniskt* har registrerats på Skatteförvaltningens konto eller betalningsarrangemang har vidtagits eller om Skatteförvaltningen har fått information om ett beslut om att besvärsmyndigheten har förordnat att verkställigheten ska avbrytas. Om det sammanlagda beloppet av skatteskulderna av någon annan orsak understiger nämnda belopp, ska uppgiften om skatteskulden likaså avföras ur registret utan dröjsmål.

(2 och 3 mom. som i RP)

Denna lag träder i kraft (utesl.) den 20 .

(2 smom. som i RP)

2.

_____ Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 18 juni 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Pentti Kettunen /saf
medl. Leena Harkimo /saml
Jouko Jääskeläinen /kd
Anneli Kiljunen /sd
Esko Kiviranta /cent
Mika Lintilä /cent
Mats Nylund /sv
Heli Paasio /sd
Markku Rossi /cent

Matti Saarinen /sd
Sari Sarkomaa /saml
Ville Vähämäki /saf
ers. Risto Kalliorinne /vänst
Esko Kurvinen /saml
Maria Lohela /saf
Sirpa Paatero /sd
Antti Rantakangas /cent
Tuula Väättäinen /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Maarit Pekkanen.

RESERVATION 1

Motivering

De sakkunniga som har hörts i finansutskottet har fått Centern att dra den slutsatsen att regeringens lagförslag med de ändringar som utskottet har företagit är ett steg i rätt riktning och att utgångspunkterna för förslaget är värda att ställa sig bakom.

Bland annat Företagarna i Finland anser i sitt yttrande att det när samhället ger företagen förutsättningar för att kontrollera samarbetsparternas bakgrund också är rimligt med en vidareutveckling som gör det möjligt för alla att gratis kontrollera uppgifterna.

Finlands näringsliv konstaterar i sitt yttrande att lagändringen motiveras med bekämpningen av grå ekonomi och att ett offentligt skatteskuldsregister kommer att göra det lättare för beställare att fullgöra utredningsskyldigheterna enligt beställaransvarslagen. Det är också meningen att lagändringen ska förbättra konkurrensvillkoren för hederliga företag, konstaterar förbundet, som anser att intentionerna i sig är goda och värda att stödja.

Utskottet föreslår att uppgifter om skatteskulder inte, i motsats till vad regeringen föreslagit, ska föras in i skatteskuldsregistret om besvärsmyndigheten har förordnat att verkställigheten ska avbrytas, vilket vi anser vara en viktig ändring. Regeringens förslag skulle ha lett till att skatteskulder förs in i skatteskuldsregistret på felaktiga grunder. Enligt regeringens proposition kommer en anteckning om skatteskulder att stå kvar i registret, trots att en motiverad ansökan om ändring lämnats in och besvärsmyndigheten förordnat att verkställigheten av indrivningen ska avbrytas.

Enligt Centern är den undre gräns på 10 000 euro som finansutskottet föreslår för anteckning i registret för låg, även om den är rimligare än den gräns på 5 000 euro som regeringen föreslagit. Vi anser att också en gräns på 10 000 euro i praktiken är rätt låg i företagsvärlden. Den gränsen överskrids lätt, särskilt i arbetskraftsintensi-

va branscher. En anteckning i skatteskuldsregistret är dessutom en rätt hård påföljd som i värsta fall kan förhindra fortsatt verksamhetsutövning, om den leder till att företagen inte längre får nya beställningar. En sådan följdverkning av en liten försummelse är oskälig. Hela idén med skatteskuldsregistret urvattnas, om företagen hamnar där på alltför lösa grunder och deras verksamhet blir lidande för den skull och om detta i sin tur leder till att företaget i stället för att förbättra sin skattebetalningsförmåga hamnar i allt större betalningssvårigheter. Vi föreslår därför att den undre gränsen för anteckning i registret ska höjas till 15 000 euro.

För tydlighets skull borde den ändring som Företagarna i Finland föreslog ha genomförts; en skatteskuld borde inte föras in i registret om företagaren insjuknat eller det allmänna ekonomiska läget försämrats ovanligt snabbt. Vi föreslår att det görs en lagändring enligt vilken det är möjligt att tillfälligt låta bli att föra in uppgifter om skatteskulder på grund av sådana snabba förändringar i verksamhetsförutsättningarna. Innan det fattas beslut om anteckning i skatteskuldsregistret bör företagets tidigare verksamhetshistoria och hur oklanderligt företaget skött sina skattebetalningar beaktas.

Enligt Centern är en sådan skrivning motive-rad också när det gäller bestämmelsen om skatteskuldsregistret, även om Skatteförvaltningen enligt 35 a § i lagen om skatteuppbörd kan vidta betalningsarrangemang, om den skattskyldiges betalningsförmåga tillfälligt är försämrad på grund av underhållsskyldighet, arbetslöshet, sjukdom eller försämrad likviditet eller av något annat särskilt skäl. Det vore ändå bra att för tydlighets skull ha samma skrivning i den lag som gäller skatteskuldsregistret. Bestämmelsen i lagen om skatteuppbörd beaktar inte heller en snabb försämring av det ekonomiska läget. Det är oskäligt att ett företag som i övrigt har skött sig exemplariskt blir infört i skatteskuldsregistret endast av den orsaken att det allmänna eko-

nomiska läget plötsligt blir sämre och det tar ett tag för företaget att anpassa sin verksamhet till det förändrade marknadsläget.

Vi centerledamöter anser också att Byggnadsindustrin RT uttrycker en befogad oro och att organisationens begäran om en lagändring som tryggar en med avseende på byggbranschen fungerande verksamhetsmodell med alla tjänster över en disk liksom förmedling av de uppgifter som beställaransvarslagen kräver är berättigad. Det finns annars risk för att man inom byggbranschen hamnar i en situation där uppgifterna enligt beställaransvarslagen måste samlas in från två olika aktörer. Hittills har byggbranschen fått uppgifterna via Suomen Tilaaajavastuu Oy, som beställarna har krävt att underentreprenörerna ska använda för att inte själva behöva kräva in dem i en avtalssituation. Inhämmandet av de uppgifter som krävs enligt beställaransvarslagen ba-

serar sig på att företagen själva lämnar en del och ger ett företag som specialiserat sig på området fullmakt att samla in resten. Det företag som samlar in och förmedlar uppgifterna måste i fortsättningen få också de uppgifter som finns i skatteskuldsregistret som masskörning. Vi centerledamöter stöder Rakennusteollisuus RT:s ändringsförslag.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslagen enligt betänkandet men 20 b § och 20 e § i lagförslag 1 med ändringar (Reservationens ändringsförslag).

Reservationens ändringsförslag

1.

20 b §

Skatteskuldsregistrets datainnehåll och antecknande av uppgifter i registret

I skatteskuldsregistret antecknas följande uppgifter:

(1 punkten som i FiUB)

2) som uppgift om skatteskuld uppgift om huruvida företaget har sådana förfallna och obetalda skatter och avgifter som Skatteförvaltningen tar ut till ett belopp av minst 15 000 euro och beträffande vilka Skatteförvaltningen inte har vidtagit betalningsarrangemang eller en besvärsmyndighet har förordnat att verkställigheten ska avbrytas,

(3 punkten som i FiUB)

(2 mom. som i FiUB)

Trots vad som föreskrivs i denna paragraf, får registreringen av en skatteskuld temporärt skjutas upp, om företagets betalningsförmåga är nedsatt av plötsligt påkomna skäl, såsom sjukdom eller arbetsoförmåga hos ansvariga personer i företaget, eller om företagets förmåga att sköta sina förpliktelser försämrats ovanligt

snabbt på grund av allmänna ekonomiska förutsättningar, recession, eller av någon annan orsak. När det beslutas huruvida registreringen av en skatteskuld ska skjutas upp, beaktas den skattskyldiges tidigare skattebetalningar och andra skäl som kan bidra till bedömning av den skattskyldiges förmåga att sköta kommande förpliktelser (Nytt 3 mom.).

(4—6 mom. som 3—5 mom. i FiUB)

20 e §

Utlämnande av uppgifter i skatteskuldsregistret till beställare och upphandlingsenheter

Trots bestämmelserna om sekretess får Skatteförvaltningen lämna ut uppgifter i skatteskuldsregistret om fysiska personer och dödsbon enligt 20 a § 1 mom.

1) till en beställare som avses i lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (1233/2006) eller till en aktör som förmedlar uppgifter till beställaren för fullgörande av den

utredningsskyldighet som föreskrivs i 5 § 1 mom. 3 punkten i den lagen,

(2 punkten som i FiUB)

(2 mom. som FiUB)

Skatteförvaltningen kan besluta att uppgifter i skatteskuldsregistret ska lämnas ut med hjälp av teknisk anslutning eller annars elektroniskt till en beställare eller upphandlande enhet, *företaget eller en aktör som förmedlar uppgifterna till beställare och upphandlande enheter*. För att uppgifterna ska lämnas ut krävs det att beställa-

ren, den upphandlande enheten *eller den aktör som har fullmakt att förmedla uppgifterna* ger Skatteförvaltningen en utredning om att uppgifterna skyddas på ändamålsenligt sätt. *Den som förmedlar uppgifterna ska dessutom kontrollera att uppgifterna är förmedlade till en beställare som avses i lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (1233/2006).*

Helsingfors den 18 juni 2014

Mika Lintilä /cent
Antti Rantakangas /cent
Markku Rossi /cent

Esko Kiviranta /cent

RESERVATION 2

Motivering

Enligt förslaget i regeringspropositionen ska ett så kallat skatteskuldsregister inrättas. Gällande lag ska ändras så att var och en har rätt att ur det skatteskuldsregister som Skatteförvaltningen förvaltar få uppgifter om sådana skatteskulder som företag införda i företags- och organisationsdatasystemet har.

De ändringar som finansutskottet har föreslagit i sitt betänkande går i rätt riktning. Den undre gränsen för anteckningar i skatteskuldsregistret föreslås bli höjd till 10 000 euro, och om ändring har sökts i fråga om skatteskuld och verkställigheten av beslutet har avbrutits, ska skatteskulden inte antecknas i registret.

Vi i Sannfinländarna anser emellertid att ändringsförslagen inte är tillräckliga. En undre gräns på 10 000 euro skulle också den försämra de fortsatta förutsättningarna för ett stort antal företag på grund av att de antecknats i skatteskuldsregistret.

En registeranteckning får inte stämpla företag som vill idka hederlig verksamhet eller har tillfälliga betalningssvårigheter på grund av omständigheter som företagen inte själva kan påverka. Ett exempel kan vara uteblivna betalningar från en kund. Att ett företag finns infört i skatteskuldsregistret gör att det inte får nya kunder och kan tvingas gå i konkurs.

Skatteskuldsregistret kommer att avgöra i vilken ordning företagen sköter sina betalningar. Skattemyndigheten kommer i praktiken alltid att vara den som först får sina fordringar reglerade, även om det finns andra fordringsägare. Denna tågordning hotar verksamheten också för t.ex. sådana utomstående företag som befinner sig i samma underleverantörskedja. Om ett företag i första hand alltid tvingas betala sina skatteskulder och därmed inte kan betala en räkning till ett annat företag, är skuldspiralen ett faktum. En hel räkka av utestående betalningar kan förbli obetalda och företagen blir antecknade i skatteskuldsregistret, vilket i sin tur kan starta en räkka konkurser. Vi sannfinländare anser att skattemyndigheten bör se till samhällets intressen i stort och sträva efter att sådana räcker av konkurser inte kan uppstå.

Vi vill inte ytterligare försämra situationen för finländska företagare. Den aktuella propositionen, som motiveras med bekämpning av grå ekonomi, kommer att leda till att de som lider mest är hederliga företag.

Förslag

Vi föreslår

att lagförslagen förkastas.

Helsingfors den 18 juni 2014

Ville Vähämäki /saf
Pentti Kettunen /saf
Maria Lohela /saf